

jezikoslovni krivoverec Markus na svetlo dal. Linhart se je lotil, naj imenitniše čase po prvi naselitvi Slave-
nov na Krajskem iz svoje krajske zgodovine izbirati
in pratiki dotisniti dati; gotovo mu bo za to vsak bravec
bolj hvaležen, kakor Marku za njegov salomonov tem-
pel in za njegove podertije trojanske. Vsaka stvar se
naj bolj prileže le na pravem mestu.

Tretji del: „popisovanje te zemle“ je kaj
lep, pa prekratek. Potrebno bi bilo, da bi ta popis tudi
za „pratiko“ obširniši bil. Dobro bi bilo, da bi se zapo-
padek, kaj so tečaji (poli), kaj je ravnik (Aequator)
umevno razložil, — da bi se povedala razmera suhe
zemlje in morja (kakor $\frac{1}{3}$ in $\frac{2}{3}$), — omeniti bi bilo
5. dela sveta, da nima še v obče veljavnega imena, da
obstoji iz več otokov, da edina nova Holandija je večja
kakor naša Europa itd.

Četrti del: „podučenje od rajtanja“ je tudi
dober. Le to dvomim: ali je res, kar po izgledu vsih
starih računskih bukev pravite, da ničla „sama na sebi
nič ne šteje, temuč le kadar je za katero drugo cifro
postavljena“. Ničla je le znamenje, da ni ne enojnih enot,
ne desetičnih enot, ne stotinskih enot itd. na tem mestu,
kjer stoji ničla. Ni tedaj res, da ničla je neštevka;
ona le nekaj negativnega pomeni. Slovenske besede za
negativ najti pa tačas še morebiti mogoče ni, ker nam
izrazov za abstraktne zapopadke manjka *).

Posljam Vam pri ti priliki stare bukvice od šte-
vilstva v našem jeziku, da iz njih pozveste, kaj so
drugi pred nami v tem skovali.

Peti del: „od arcnij“ je izverstno izdelan in
vès pripraven za pratiko. Samo to, se mi zdi, ne bo
dosti zdalo, ako po „vikših gosposkah“ priporočate doh-
tarje in ranocelnike. Bolje bi bilo, ako bi bili raji „od
spodej gori“ začeli ljudstvo podučevati: kako se je iz
malega začelo zdravilstvo, kako so perve skušnje pre-
prostih ljudi kamnički bili, iz katerih se je, po overžbi
praznih mazarij, sozidalo sčasoma poslopje prave zdra-
vilske vednosti. Zdaj pa, ko je po sto in stoletnih
skušnjah izraslo imenitno zdraviteljsko znanstvo, je treba
iz šol zajemati pravi nauk, in zato ukazujejo „vikše go-
sposke“, da se mora na tacih učnih šolah izučiti, kdor
hoče zdravnik biti. Zato je njih dolžnost ljudstvo sva-
riti, da se ne dá slepariti „od plesnjivih arcnij“ starih
bab in od „nevarnih arcnij“ konjedercev itd. Le to mi
je žal, da tudi v tem lepem poduku se nahaja dosti
nemških besed, ki se skor ne dajo s slovenskimi nado-
mestiti, postavim „natirlih“, cev od „Zeug“, „ri-
štenga itd.! Za cev bi utegnilo orodje dobro biti.

Prav dobro ste jo zadeli, da priporočate našim
ljudem snažnost v hiši, obleki in orodji, naj se pridno
umivajo, hiše zračijo itd. Menim, da se bo zamoglo
našemu ljudstvu kmali od zraka in njegovih obstojnih
delov, od koristnih in škodljivih soparov itd. kaj več po-
vedati. Rudokopi že dobro poznajo gnjilogas, vodeno-
gaz itd. (Konec sledi.)

Kratkočasnice.

— Ena milion je silo veliko, en bilion (miljonkrat
miljon) pa je še vse druga. Če bi ga hotel en človek
našteti, in bi štel noč in dan neprenehoma v vsaki minuti
60, bi potreboval 31.709 let, 289 dni, 1 uro, 46 minut
in 40 sekund. Če bi kdo hotel v enem letu en bilion
tolarjev prešteti, bi potreboval 31.709 ljudi, ki bi ne-

prenehoma mogli vsako minuto 60 tolarjev naštevati.
Mislimo si ta bilion v srebru, in da 1 tolar 1 lot vaga,
bi se za 1 bilion potrebovalo 312 milionov in 500.000
centov srebra. Če bi hotli to težo kam peljati, bi po-
trebovali 31 milionov in 250.000 konj, in vsak konj bi
imel 10 centov vleči.

— Neki plemenitaž je napravil enkrat veliko po-
jédino in je povabil svoje prijatelje. Ko se gospôda snide
v grajšini, pride boren kmet, ki je plemenitažu davek
prinesel. Gospod ta dan prav židane volje, velí kmetu,
naj ostane tudi on pri kosilu. Se vé (da se mož ne dá
dolgo prositi; posadijo ga tedaj konec mize. Ko dobi
polno plošico (talar) juhe (župe), jo poserkljá pohlepno.
Ko pride meso, se ga tudi z veseljem loti; od vsake
druge jedi, ki se mu ponudi, vzame tudi, položi na
plošico in vse vkup meša tako, da je te robe zverhoma
nakupičil, pa nič tega jedel. Ko vidi en gospod, ki je
blizo njega sedel, na talarji sočivja, prasetino, jušad
(ajmoht), močnate jedi, pečenko, solato in mnoge druge
sladkarije, ga vpraša: kaj hoče s tim? zakaj ne jé? „Al bi
Vi to zdaj jedli, kar vidite na talarji tukaj?“ ga vpraša.
Gospod mu odgovorí, da take mešanice bi se mu gnju-
silo jesti. „Kako to, ker ravno to gnjusno mešanico
imate že v svojem želodcu!“ — Gospoda je resnico
teh besed razumela in se ni več smejala zmernemu
kmetiču.

J. K.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Maribora. C. k. ministerstvo bogočastja in
nauka je začasnega profesorja na mariborškem gimnazij,
gosp. P. Janeza Pauliča, za pravega profesorja v
Sibinji (Hermannstadt) na Erdeljskem izvolilo.

*Iz okolice Lutomerške na Štaj. 14. okt. **
Povedati moram častitim bravcem „Novic“ nekaj, kar
je res hvale in posnemanja vredno. Kmetija v mno-
goverstnih izdelkih je v našem cesarstvu mati, ki svoje
prebivavce večidel redí, ker obertnijstvo v naših de-
želah še ni na taki stopnji in tudi v tacih okoljšinah ne,
da bi ga zamogli staviti pred kmetijstvo. Ako pa po-
mislimo, da v našem cesarstvu se ljudstvo za 300.000
skor vsako leto pomnožuje, zemlje pa nemoremo, ka-
kor gospodinja testo, iz katerega gibance dela, razteg-
niti, tedaj je očitno, da sleherni vlastnik zemlje, od
ktere živi, je prisiljen, jo kar naj bolj more umno ob-
delovati, da si več pridela in večji dobiček od svojega
gospodarstva ima. Čeravno je med našimi kmeti veliko
preveč tacih, ki se starega kopita terdovratno deržé, se
vendar tudi med njimi umnih in modrih mož ne manjka,
ki vejo, da kmetijstvo je vednost, kakor vsaka druga,
ki se učiti in s časom napredovati mora, in dosta jih
je, ki bi radi se ravnali po dobrih novih naukih, če bi
jih le vedili. To spoznavši in za dober stan svojih fa-
ranov marljivi gosp. kaplan Fr. Jančar v Svetinjah je
povabil vse posestnike omenjene župnije 17. septembra
popoldne v ondašnjo učilnico, da jim o ti zadevi prav
po domače pred oči postavi, kako bi zamogli svoj stan
nekoliko zboljšati. Privrela je tolika množina ljudi, tudi
iz družih krajev, da jih je le ena tretjinka v učilnici
prostor imelo — v veliko veselje gospoda kaplana. Raz-
kladal jim je posebno: gnojišče, kakošno ima biti, —
pašnike ko nezadostne in večidel nepotrebne, — sa-
djorejo, da se je živo poprimejo ker veliko dobička do-
naša, — živinorejo umno, da naj raji malo pa to dobre
živine redijo in naj jo prav čedno gleštajo, — od trav-
nikov, od živih plotov, od zasadbe akacije itd.
— dalje od zapisnikov, v ktere naj bi njih otroci zapi-
sovali vse gospodarske zadeve, in poslednjič jim je pri-
poročal, naj bi saj vsi bolj premožni kmetje tako ko-
ristne „Novice“ imeli. — Ne vémo še, koliko bojo ti

*) Važno je to pismice tudi za to, ker nam kaže, na kako nizki
stopnji je bila še tačas (1794) slovenščina memo današnjega
dné, ko imamo za večino tacih besed, za ktere še Nemci le
ptujšino rabijo, dobre domače. Da se negativ pravi zani-
kavno, Negation pa zanikanje je zdaj vsakemu Slovencu
znano. Vred.